

# מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז'ע"ב)

# מלחמה שלום

## תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

### אגרוף

#### אגרוף משמש למריבה

**כתיב** (שמות כא, יח) וְכִי יִרְיֹבֶן אֲנָשִׁים וְהָפָה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בְּאֶגְרֹף אוֹ בְּאֶגְרֹף וְכוּ'. וְכֵן כְּתִיב (ישעיהו נח, ד) הֵן לָרִיב וּמִצָּה תִצְוֶמוּ וְלִהְיוֹת בְּאֶגְרֹף רָשָׁע וְכוּ'. וְהִרִי שֶׁמְבֹאֵר לְהַדִּיחַ שֶׁאֲגֻרְפִּי מִשְׁמֵשׁ לְלַחֲמָה וּמִרִיבָה.<sup>א</sup>

#### בעלי אגרופין

**ובפרטות**, בעלי אגרופין הם בעלי מלחמה, כדברי הגמרא בסנהדרין (מט ע"א. וע"ע שם כא ע"א), וז"ל, אמר רב יהודה אמר רב: ארבע מאות ילדים היו לו לדוד, כולן בני יפת תואר היו, ומגדלי בלורית היו, ומהלכין בראשי הגייסות היו, והן הן בעלי אגרופין של דוד, עכ"ל.<sup>ב</sup> ופירש רש"י (שם, ד"ה איצטגניני דוד), וז"ל, בעלי אגרופים שלו, שעל ידם הוא נלחם ויוצא ובא על פיהם, עכ"ל. והרי העולה מדברי רש"י שדוד המלך היה **נלחם** ע"י אותם בעלי אגרופין. אולם בקידושין (עו ע"ב) מסיימת הגמ' את דברי רב יהודה אמר רב בשלושה מילים נוספות – "דאזלי לבעותי עלמא", שלכאורה משתמע שאותם בעלי אגרופין לא היו נלחמים בפועל אלא רק 'מפחידים' את האויב. ויש ליישב, שחלק מן הלחימה, הוא - לבעותי, להפחיד ולהרתיע את האויב.<sup>ג</sup>

#### אגרוף ר"ת ג' אלפים ר"פ, רמז למלאכי חבלה

**ובעומק**, אגרוף הוא לא רק כח מלחמה גופני, אלא גם כח מלחמה רוחני. כמ"ש בליקוטי שושנים (לר"ש מאוסטרופולי, באגרתו הידועה על י' מכות במצרים), וז"ל, אמרו בעלי הקבלה מעשית, שיש ג' אלפים ר"פ מלאכי חבלה, ממונים להכות את הרשעים ולהענישם בגיהנם ולטהרם מעונותיהם. וסימן נתנו ע"ז, וְלִהְיוֹת בְּאֶגְרֹף רָשָׁע (ישעיהו נח, ד). כי אגרוף רמז ג' אלפים ר"פ, ועל ידם נלקה גם פרעה הרשע, עיי"ש.

<sup>א</sup> ערוך (ערך אגרוף), וז"ל, פ' פס יד כפופה בטפח בלא בוהן ועשוין בני אדם להכות, עכ"ל.

<sup>ב</sup> עין במהר"ל (חדושי אגדות, סנהדרין מט ע"א), וז"ל, ולכך היו לו ד' מאות ילדים [בני] יפת תואר נולדו מן האומות והם הם היו בעלי אגרופין של דוד, שהם יותר מוכנים לזה כי כח ישראל היו להם מצד אביהם וכח האומות מצד אמם ובוזה היו נוצחים. ועוד נראה כי לכך היו (אמם) בני יפת תואר מפני שבאו מכח מלחמה שהרי במלחמה לקח הנשים ומכח זה נולדו, לכך מצליחין יותר במלחמה משאר בני אדם, עכ"ל.

<sup>ג</sup> ופעמים שכל המלחמה הוא מכח ה'ביעותי'. כמ"ש (איוב ו, ד) בְּעוֹתִי אֶלֹהִים יַעֲרֹכֵנִי. ופירש האבן עזרא (שם), וז"ל, כלומר יערכו עמי מלחמה, עכ"ל. וביתר חידוד במצודת דוד (שם) כתב, וז"ל, החרדות הבאות מאת המקום ב"ה עורכים מלחמה עמי, עכ"ל. ועין בעיון יעקב (על עין יעקב, קידושין עו ע"ב), וז"ל, דאזלי לבעותי עלמא. פרש"י אבל לא היו יורדין בתוך המלחמה עם ישראל. ואין זה סותר למה שפרש"י (בסנהדרין מט ע"א), בעלי אגרופין שעל ידם הוא נלחם. י"ל מ"מ חשוב שעל ידם הוא נלחם מפני בעותות. אך קשה דקאמר שם בש"ס ופליגא דר' אבא בר כהנא, דאמר אלמלא דוד לא עשה יואב מלחמה. ואלמלא יואב, לא עסק דוד בתורה, דכתיב ויהי דוד עושה משפט וצדקה וגו'. מ"ט דוד עושה משפט וצדקה וכו', ומ"ט יואב על הצבא, משום דדוד עושה צדקה ומשפט ע"כ. ולפי סוגיא זו א"כ אינו מוכרח דפליגי, כי י"ל דאי לאו יואב לא היה יכול לסמוך על אגרופין שלו, כיון שלא הלכו במלחמה עם ישראל. וכבר הרגיש בקושיא זו בחדושי המהר"ט (קידושין עו ע"א) ונדחק בזה. ולע"ד נראה דל"מ דר' אבא דקאמר דלהכי יואב על הצבא משום זכותא דדוד שעושה משפט וצדקה, א"כ בזכותו דדוד היה יכול לסמוך על אגרופין, כי לפי דעתי א"צ לזכותו וזכות אבותיו כיון דאיכא זכות דדוד עצמו, עכ"ל.

<sup>ד</sup> אבן עזרא (הפירוש הארוך. שמות כא, יח), וז"ל, אמר הגאון, באגרוף כמו בעלי אגרופין (סנהדרין מט ע"א), דבר חזק וקשה. ורבי מרינוס אמר, כי האל"ף נוסף כמו אל"ף נְאֻזְרֵי (איוב לא, כב), מגזרת גִּרְפָּם (שופטים ה, כא). דבר שיגרוף בידו. וככה בלשון ערבי, עכ"ל.

<sup>ה</sup> נועם אלימלך (פרשת משפטים), וז"ל, ביאור הכתוב באבן או באגרוף, פירוש מלשון (קידושין עו ע"ב) בעלי אגרופין, דהיינו גם בזה יכול לכבוש את יצרו, שצריך להתחזק ולהתגבר ולהרגיל את עצמו במדות טובות, כדי שעל ידי זה יהיה בעל אגרוף לנצחון, עכ"ל.